

Қарағанды мемлекеттік медицина университеті
Психиатрия және наркология кафедрасы

Тақырыбы: Егде жастағы психикалық
бұзылыстардың ерекшеліктері.

Инволюционды психоздар. Сенильді психоздар.

Орындаған: Нурланова А.Б

5-023 топ ЖМФ

Тексерген: Сыздыкова А.К

Қарағанды 2016

- Ұлғайып қартаяды жастан адам,
Әуелі қартаяды бастан адам.
Жеткенін кәріліктің ескермейді,
Көңілі өсіп, мейманасы асқан
адам.
Кәрілік қартайғанда бастан клер,
Ағарып басындағы шаштан келер.
Жасыңда қандай көркем болсаң -
дағы,
Қыржиған қабақ - маңдай қастан
келер.
Кәрілік қартайғанда көзден келер,
Белгісі алжығанның сөзден келер.
Сыртылдап буындарың ебі кетіп,
Белгісі - аяқ жақта тезден келер.
Қартайғанда мүкістеу болар құлак,
Жас ағып екі көзден тұрар жылап.
- **Шал Күлекеұлы**

Жоспар

- **1** Кіріспе
- **2** Егде жастағы функционалдық (қайтымды) бұзылыстар
  - **2.1** Инволюциялық параноид
  - **2.2** Инволюциялық меланхолия.
- **3** Органикалық, дементирленген психоздар
  - **3.1** Егде жастағы деменция
  - **3.2** Альцгеймер ауруы кезіндегі деменция
  - **3.3** Пик ауруы кезіндегі деменция

Кіріспе

ДСҰ-ның критеріі және классификациясы бойынша адамдар:

- 60-75 жас – егде жас
- 75-89 жас – кәрі
- 90 жастан жоғары – ұзақ жасаушылар деп саналады.

Клиникалық ерекшеліктері

- Ағзаның қартаюы- биологиялық және психикалық функцияларының өзгерістерімен бірге жүреді.
- Эмоционалды тұрақсыздық, үрей дамиды.
- Жағымсыз күйзелістерге ұзақ байланып қалуға бейімділік, көңіл-күйдің үрейлі-депрессивті сипаты п.б.
- Невроз тәрізді бұзылыстар ұйқы бұзылысымен, ешқандай негізсіз жанұясы мен өз денсаулығы үшін үрейлену;
- “өлімге алып келетін ” аурудың бар екендігі жөнінде ой тудырады.
- Жаңа құбылыстар мен оқиғаларды қорыту үшін көп уақыт пен үлкен табандылықты талап етеді. Жаңа ақпарат мүлдем игерілмейді н/е қиындықпен игеріледі.

Егде жастағы психикалық бұзылыстар

- 2 тобы:
- 1) **инволюциялық функционалды** (қайтымды)- кемақылдылықтың пайда болуы болмайды
- 2) **органикалық психоздар**- бас миының деструктивті процесс фонында дамитын және интеллектінің өрескел бұзылысымен қоса келетін түрі.

Инволюциялық параноид

- Бұл психоз жүйеленген сандырақтық идеялар дамуымен сипатталады.
- Сандырақтық идеялар үрейлі-жабырқаулы көңіл-күймен бірге жүреді.
- Науқастар көршілері н/е басқа адамдар олар жоқта уйіне кіріп, ыдыс-аяқ, үй жиһаздарын бүлдіретінін, тамаққа улы зат салатынын мәлімдейді.
- Науқастарда галюцинаторлы көріністер жиі бақыланады. Галюцинациялар есту сипатында жиі болады.
- Науқас денесінің әр бөлігіндегі, жиі жыныс мүшелері аумағындағы жағымсыз сезімдерге шағымданады.

Дифференциалды диагноз

- Басқа да сандырақтық бұзылыстармен
- Шизофрения

Диагноз қою негізделеді:

- Қандай да бір органикалық патологиямен
- Шизофренияның диагностикалық критерийлері
- Шизотипті және шизоаффективті бұзылыстар

Инволюциялық меланхолия

- 50-65 жастағы әйел адамдарда жиі кездеседі.
- Басты психопатологиялық көрінісі үрей және үрей-сандырақтықпен жүретін депрессия б.т.
- Аурудың пайда болуына психогенді зияндылықтар, өмір сүру стереотипінің өзгеруі жиі себепші болады.

Клиникасы

- Көңіл-күйінің түсуі, мазасыздық, қобалжу, қорқыныш, үрей басым болады.
- Қимылдық қозу жағдайында науқастар өздерін қоярға жер таппай, ауыр жан күйзелісін білдіретін күрсінген дауыстар шығарады, суицидальды әрекеттер жасауға бейім болып келеді.
- Арнайы қатаң бақылауда болады.
- Бет-әлпеті қайғы-мұңды бейнелейді, беттерінде іркіліп қалған мұң маскасы болады.
- Сандырақтық идеялар байқалады: өзін-өзі кіналау, өзін-өзі кемсіту .
- Есту иллюзиялары пайда болады. Қоршаған ортадағы әңгімелесулер, айыптаулар, кіналаулар сияқты дауыстардың естілуі.

Егде жастағы деменция

- тотальді (диффузді)
- ошақты (дисмнестикалық, лакунарлық, парциалді)

Себебі: бас ми жарақаттары, инфекциялар, ісіктік процесстер, созылмалы алкогольизм, наркомания, таксикомания, бас миының атрофиялық өзгерістері.

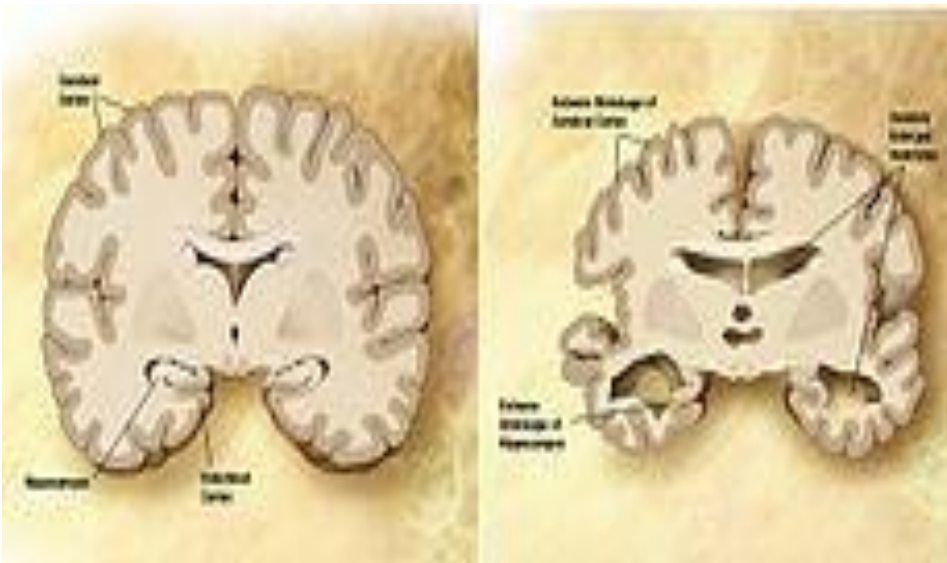
Тотальді органикалық деменция науқас адамның барлық интеллектуалді функциялары төмендеген; логикалық ойлауға, өзіне және ауруына сыни тұрғыдан қарау қабілеті жоқ, адамның тұлғалық қасиеті жоғалады. Науқас балағат сөз айтып, палатада жалаңаш жүгіреді, сексуалді инстинктері ояна бастайды.

Ошақты органикалық деменция науқас адамда негізінен есте сақтау бұзылыстары болады. Ой пайымдау қабілеті, өз жағдайына сыни тұрғыдан қарау сақталады. Науқасқа жаңа информацияны қабылдау қиын, сондықтан ойларын, істеу керек жұмыстарын қойын кітапшасына жазып жүреді; ал бұрыннан жаттықтырылған, әсіресе профессионалді дағдылары ұзақ уақыт бойы сақталады.

- Егде жаста деменцияның пайда болуына бас миының атрофиялық және тамырлық бұзылыстары әсер етуіне байланысты бөледі:
- *Тамырлық деменция* (церебральды атеросклероз, гипертониялық ауру, қант диабеті және т.б.);
- *дегенеративті (атрофиялық) деменция* (Альцгеймер, Пик аурулары);
- Аралас деменция

Альцгеймер ауруы кезіндегі деменция

- **Альцгеймер ауруы** - деменцияның ең кең таралған түрі, 1906 жылы неміс психиатры Алоис Альцгеймер тарапынан сипатталған нейрогенеративті сырқат.

Эпидемиология

- 2000 жылғы тексеру бойынша дүниежүзінде 12 млн. науқас Альцгеймер ауруына шалдыққан. Көбінесе әйел адамдарда кездеседі.
- АҚШта Альцгеймер ауруымен ауыратын науқастарға кететін бір жылдық шығын 48-70 млн долларды құрайды екен.

Альцгеймер аурының ХАЖ бойынша классификациясы

- Деменция при болезни Альцгеймера (F00)
- Деменция при болезни Альцгеймера с ранним началом (F00.0)
- Деменция при болезни Альцгеймера с поздним началом (F00.1)
- Деменция при болезни Альцгеймера, атипичная или смешанного типа (F00.2)
- Деменция при болезни Альцгеймера неуточненная (F00.9)

Этиология

- Бас-ми жарақаттары, бас миының шайқалуы.
- Басынан өткізген инфаркт миокарды немесе тамырлар инсульті, жүрек-қан тамырлық зақымданулар.
- Қалқанша без қызметінің бұзылысы.
- Радиация, электромагниттердің ықпал ету
- Егде жаста босану ж.т.б.

Клиника

Негізгі симптомдары:

- Сөйлеудің бұзылысы
- Эмоционалдық тұрақсыздық
- Есте сақтаудың бұзылысы
- Апатия
- Ақыл-ой кемістігі
- Қозғалыс координациясының бұзылысы
- Абстракты ойлаудың жеткіліксіздігі
- Жаңа ақпараттарды қабылдай алмаушылық
- Мінезінің бұзылысы
- Сыртқы ортаны бағдарлай алмау
- Еңбекке жарамсыздық
- Өз-өзіне қызмет көрсете алмаушылық

Диагностика

- Анамнез
- Психометриялық шкалалар арқылы когнитивті функцияны зерттеу: тест, сурет салу ж.т.б.
- Церебральды биопсия
- Генетикалық тесттер
- ЭЭГ
- МРТ, КТ
- Однофотонная эмиссионная компьютерная томография (ОФЭКТ) и позитронная эмиссионная томография (ПЭТ)

Дифференциальды диагностика

- Депрессиялық бұзылыстар
- делирий
- Органикалық амнестикалық синдром
- Біріншілік деменция (болезнью Пика, Кройцфельдта-Якоба, Гентингтона),
- екіншілік деменция,
- Ақыл-ой кемістігімен жүретін соматикалық аурулар
- Тамырлық деменция

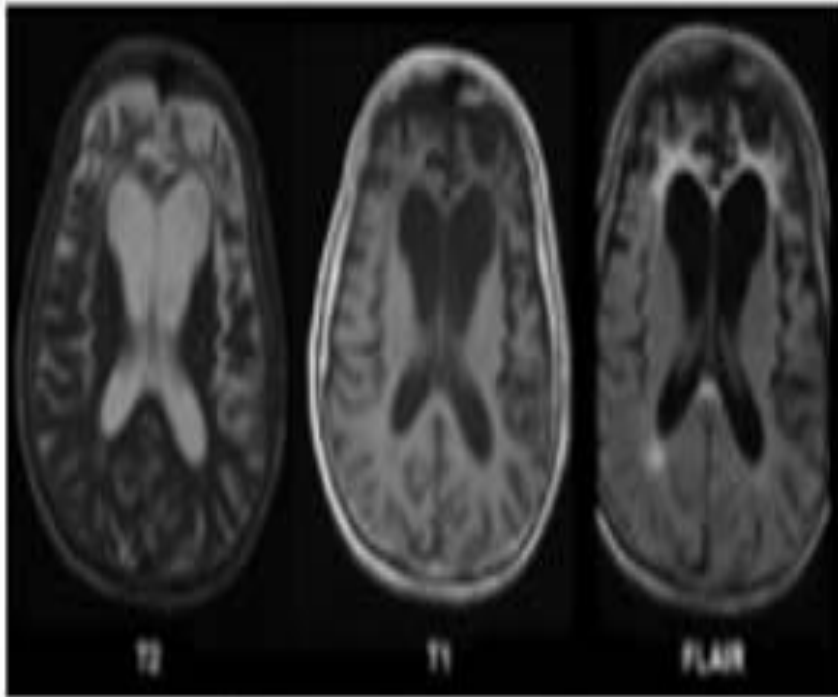
Емі және профилактикасы

- 1) компенсаторлы (орын басушы) терапия, направленная на преодоление нейротрансмиттерного дефицита (холинэргического дефицита) в различных нейрональных системах;
- 2) нейропротективті терапия, способствующая повышению жизнеспособности ("выживаемости") нейронов и нейрональной пластичности;
- 3) вазоактивті терапия;
- 4) қабынуға қарсы терапия

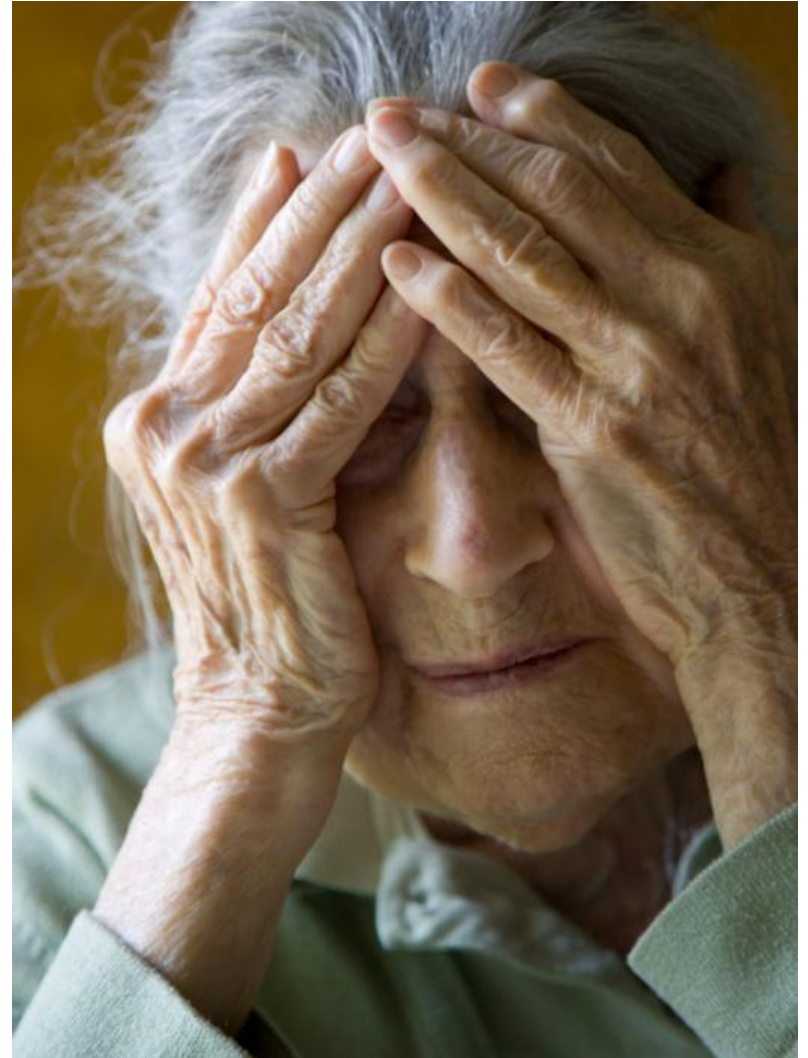
Пик ауруы кезіндегі деменция

- 1892 жылы А.Пик клиникасын анықтаған. Бас миының атрофиялық бұзылысынан дамиды.
- Альцгеймер ауруына қарағанда Пик ауруы 50 рет сирек кездеседі. Ауру орташа 50-66 жас аралығында басталады
- Диагноз келесі симптомдар негізінде қойылады:
  - – эмоцияның болмауы,
  - – огрубление социального поведения,
  - – расторможенность,
  - – апатия или беспокойство
  - – афазия;
  - – относительная сохранность памяти на начальных этапах.

Болезнь Пика

МРТ при болезни Пика

Клиника

- Науқастар өздері бастап ештеңе жасамайды, ал бірақ ынталандырушы стимул болған жағдайда күрделі істерді де атқарады.
- Науқастар өткен күн оқиғаларын, ағымдағы болып жатқан жайттарды естеріне сақтамайды, әдеттегіден тыс жағдайларда таныс адамдарын кездестіргенде танымай қалады.
- Науқастар біркелкі, бейғам көңіл күймен жүреді.
- Ойлаудың дөрекі бұзылыстары байқалады.
- Науқас бір сөз айналымдарын қайталай береді.
- Агнозия
- Апраксия
- Сөйлеу бұзылысы

Пайдаланылған әдебиеттер

- Н.М.Жариков, Л.Г.Урсова – Психиатрия “Литтера” 2016
- Сыздыкова А.Қ-Психиатрия пәніне арналған тәжірибелік сабақтар “Ақнұр” 2014
- <http://spbmu.s-psy.ru/obucenie/kurs-psihiatrii/5-kurs-lecebnyj-fakultet/elektronnyj-ucebnyk-po-psihiatrii/tema-n013-psihičeskie-rasstrojstva-pozdneho-vozrasta-/psihičeskie-rasstrojstva-pozdneho-vozrasta-v-r-piotrovskaa-#TOC-1>
- <http://mrmarker.ru/p/page.php?id=8822>